

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Curtea Constituțională a Republicii Moldova,
mun. Chișinău, str. Al. Lăpușeanu, 28,

08:30

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA		
Intrare Nr.	1006	
" 23 "	06	2020

SESIZARE

privind interpretarea dispozițiilor articolului 140 alineatul (2) din
Constituție prin raportare la prevederile articolului 136 alineatul (3) din Legea
Supremă

(caracterul definitiv și nesusceptibil nici unei căi de atac al hotărârilor Curții
Constituționale cu privire la alegerea și/sau destituirea în/din funcția de
Președinte al Curții Constituționale)

I. AUTORUL SESIZĂRII

Sergiu Litvinenco – deputat în Parlamentul Republicii Moldova, mun. Chișinău,
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect interpretarea dispozițiilor articolului 140
alineatul (2) din Constituție prin raportare la prevederile articolului 136 alineatul
(3) din Legea Supremă care se referă la caracterul definitiv și nesusceptibil nici
unei căi de atac al hotărârilor Curții Constituționale cu privire la alegerea și/sau
destituirea în/din funcția de Președinte al Curții Constituționale.

Prin sesizarea respectivă, solicit, în esență, Curții Constituționale să elucideze *dacă, în sensul art.140 alin.(2) din Constituție, caracterul definitiv și nesusceptibil nici unei căi de atac al hotărârilor Curții Constituționale este incident doar asupra hotărârilor emise de către instanța de contencios constituțional în exercitarea atribuțiilor sale jurisdicționale sau acestuia i se circumscriu și hotărârile emise în exercitarea altor atribuții constituționale, cum ar fi aceea de alegere și/sau destituire a Președintelui Curții Constituționale?*

III. CADRUL NORMATIV PERTINENT

1. Prevederile relevante ale Constituției Republicii Moldova sunt următoarele:

TITLUL V

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Articolul 134

Statutul

„(1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.

(2) Curtea Constituțională este independentă de orice altă autoritate publică și se supune numai Constituției.

(3) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.”

Articolul 136

Structura

„[...]”

(3) Judecătorii Curții Constituționale aleg, prin vot secret, președintele acesteia.

Articolul 137

Independența

„Judecătorii Curții Constituționale sunt inamovibili pe durata mandatului, independenți și se supun numai Constituției.”

Articolul 140

Hotărârile Curții Constituționale

„(1) Legile și alte acte normative sau unele părți ale acestora devin nule, din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curții Constituționale.

(2) Hotărârile Curții Constituționale sunt definitive și nu pot fi atacate.”

2. Prevederile relevante ale Legii cu privire la Curtea Constituțională nr.317 din 13 decembrie 1994 sunt următoarele:

Articolul 1

Curtea Constituțională - autoritate de jurisdicție constituțională

„(1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.

(2) Curtea Constituțională este independentă și se supune numai Constituției.

(3) Curtea Constituțională:

- a) garantează supremația Constituției;
- b) asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească;
- c) garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.”

Articolul 2

Legislația privind Curtea Constituțională

Curtea Constituțională se conduce în activitatea sa de Constituție, de prezenta lege, Codul Jurisdicției Constituționale.

Articolul 26

Actele Curții Constituționale

„(1) Curtea Constituțională adoptă hotărâri, decizii și emite avize.

(2) Hotărârile și avizele se adoptă în numele Republicii Moldova.

(3) După adoptare, actele Curții Constituționale se pronunță în plen.

(4) Hotărârile și avizele Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în decursul a 10 zile de la data adoptării.

(5) Actele Curții Constituționale nu sînt supuse nici unei căi de atac, sînt definitive și intră în vigoare la data adoptării. La decizia Curții, unele acte intră în vigoare la data publicării sau la data indicată în ele.

(6) Actele Curții Constituționale sînt semnate de Președintele Curții sau de judecătorul care îl înlocuiește.

(7) Hotărârile Curții Constituționale produc efect numai pentru viitor.”

3. Prevederile relevante ale Codului jurisdicției constituționale sunt următoarele:

Articolul 1

Temeiul jurisdicției constituționale

„Jurisdicția constituțională este exercitată în temeiul Constituției, Legii cu privire la Curtea Constituțională și al prezentului cod.

Articolul 2

Autoritatea de jurisdicție constituțională

(1) Unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova este Curtea Constituțională.

(2) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească, garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.”

Articolul 71

Caracterul irevocabil al hotărîrii și avizului

Hotărîrea și avizul Curții Constituționale sînt definitive și nu pot fi atacate.

Articolul 72

Revizuirea hotărîrii și avizului

(1) Revizuirea hotărîrii și avizului se efectuează numai la invitația Curții Constituționale, prin decizie, adoptată cu votul majorității judecătorilor ei, în cazul în care:

a) au apărut noi împrejurări, necunoscute la data pronunțării hotărîrii și emiterii avizului, dacă aceste împrejurări sînt de natură să schimbe esențial hotărîrea și avizul;

b) se modifică prevederile Constituției, ale legilor și ale altor acte normative în al căror temei a fost pronunțată hotărîrea și emis avizul.

(2) Revizuirea hotărîrii și avizului se efectuează cu respectarea procedurii de jurisdicție constituțională.”

IV. EXPUNEREA ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL SESIZĂRII

Prin sesizarea în cauză, solicit interpretarea **dispozițiilor articolului 140 alineatul (2) din Constituție prin raportare la prevederile articolului 136 alineatul (3) din Legea Supremă care se referă la caracterul definitiv și nesusceptibil nici unei căi de atac al hotărârilor Curții Constituționale în chestiunile legate de alegerea și/sau destituirea în/din funcția de Președinte al Curții Constituționale.**

La concret, solicit Curții Constituționale să elucideze *dacă, în sensul art.140 alin.(2) din Constituție, caracterul definitiv și nesusceptibil nici unei căi de atac al hotărârilor Curții Constituționale este incident doar asupra hotărârilor emise de către instanța de contencios constituțional în exercitarea atribuțiilor sale jurisdicționale sau acestuia i se circumscriu și hotărârile emise în exercitarea altor atribuții prevăzute expres în textul Constituției, cum ar fi aceea de alegere și/sau destituire a Președintelui Curții Constituționale?*

Necesitatea interpretării survine în contextul în care există opinii potrivit cărora, dat fiind faptul că alegerea și/sau destituirea Președintelui Curții Constituționale este o atribuție încadrată în categoria „competență funcțională” potrivit art.5 lit.a) din Codul

jurisdicției constituționale, ar rezulta că actul emis în acest sens este unul de drept administrativ și, prin urmare, este susceptibil de a fi supus controlului juridic de legalitate pe calea contenciosului administrativ.

O astfel de ipoteză este posibilă întrucât, în viziunea celor care achiesează acestei opinii, prevederile solicitate nu sunt foarte clare. De aceea și este necesară interpretarea oficială a normelor constituționale care formează obiectul prezentei sesizări.

Calific o astfel de interpretare ca fiind absolut eronată din considerentele care vor fi dezvoltate în cele ce urmează.

Potrivit art.140 alin.(2) din Constituție, *„Hotărârile Curții Constituționale sînt definitive și nu pot fi atacate”*.

Totodată, conform art.136 alin.(3) din Constituție, *„Judecătorii Curții Constituționale aleg, prin vot secret, președintele acesteia”*.

Alegerea Președintelui Curții este dezvoltată în art.7 din Legea nr.317/1994, care prevede următoarele:

„(1) Președintele Curții Constituționale este ales prin vot secret, pentru un termen de 3 ani, cu majoritatea de voturi ale judecătorilor Curții.

(2) Numărul de candidați la funcția de Președinte al Curții Constituționale este nelimitat.

(3) Dacă la primul tur de scrutin candidații nu întrunesc majoritatea de voturi, se va proceda la al doilea tur de scrutin și va fi ales președinte judecătorul care a obținut cel mai mare număr de voturi.

(4) Dacă la cel de-al doilea tur de scrutin candidații întrunesc același număr de voturi, președintele va fi ales prin tragerea la sorți între candidați.

(5) Curtea Constituțională alege un judecător care va exercita funcțiile Președintelui în timpul absenței acestuia.”

În jurisprudența sa, Curtea a statuat că, în cazul demnităților publice de rang constituțional, dacă procedura de revocare nu este reglementată în mod expres, aceasta este aceeași ca și în cazul alegerii/numirii [a se vedea în acest sens Hotărârea Curții Constituționale nr.11/2010].

Deși este inserată în categoria de „competențe funcționale” potrivit art.5 lit.a) teza întâi din Codul jurisdicției constituționale, **fiind reglementată expres în textul Constituției – art.136 alin.(3) –, atribuția Curții Constituționale de alegere și, respectiv, de destituire a Președintelui Curții Constituționale se asimilează competențelor jurisdicționale ale Curții Constituționale.**

Pe cale de consecință, în cazul acestei atribuții, este justificată adoptarea hotărârilor Curții Constituționale. Iar acestea, în lumina dispozițiilor art.140 alin.(2) din Constituție, „sunt definitive și nu pot fi atacate”.

A interpreta altfel normele constituționale ar însemna, de facto, admiterea posibilității cenzurării actelor Curții Constituționale de către instanțele judecătorești, fapt inadmisibil prin prisma articolului 134 alin. (2) din Constituție potrivit căruia Curtea Constituțională este independentă de orice altă autoritate publică și se supune numai Constituției. Mai mult decât atât, în calitate sa de garant al supremației Constituției, Curtea Constituțională nu poate fi supusă controlului vreunei alte autorități a statului – autoritatea judecătorească –, or, într-o astfel de ipoteză, statutul constituțional al Curții Constituționale ca unică autoritate de jurisdicție constituțională ar fi iluzoriu și fictiv.

Trebuie de remarcat că opinia potrivit căreia revizuirea actelor Curții se poate face doar de către însăși Curtea este împărtășită și de către Comisia de la Veneția. În viziunea înaltei instituții a Consiliului Europei, nici o altă autoritate publică nu poate fi autorizată să revizuiască actele Curții Constituționale. Dacă unei autorități publice i s-ar oferi competența revizuirii constituționalității sau a legalității unui act al Curții Constituționale, independența Curții Constituționale ar fi compromisă [a se vedea *Amicus Curiae* a Comisiei de la Veneția nr. 967/2019 cu privire la răspunderea penală a judecătorilor Curții Constituționale, CDL-AD(2019)028, §§ 49, 50, 59; HCC nr. 9 din 26 martie 2020, § 64].

Obiter dictum, într-o situație similară, la cererea a 49 de deputați ai Radei Supreme din Ucraina¹, Curtea Constituțională din țara vecină a interpretat art.152/2 din Constituția Ucrainei și a statuat, în pct.1 al părții dispozitive, că „În ceea ce privește

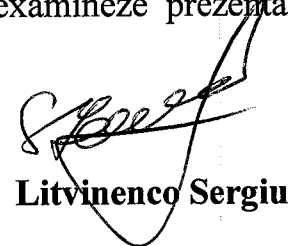
¹ http://www.ccu.gov.ua/sites/default/files/3_4165.pdf

problema articolului 151-2 din Constituția Ucrainei, invocată în cererea constituțională, trebuie înțeles că deciziile Curții Constituționale din Ucraina, indiferent de forma lor juridică, adoptate asupra competențelor sale constituționale exclusive, nu pot fi atacate.”²

Prin urmare, consider că, în sensul art.140 alin.(2) din Constituție, având în vedere că atribuția de alegere a Președintelui Curții Constituționale este prescrisă în mod expres în textul Constituției, rezultă că caracterul definitiv și nesusceptibil nici unei căi de atac al hotărârilor Curții este incident și în cazul acelor hotărâri care sunt emise în exercitarea atribuției prevăzute de art.136 alin.(3) din Constituție.

Având în vedere cele relatate, pornind de la apanajul exclusiv al Curții Constituționale de a interpreta prevederile Constituției Republicii Moldova, solicit respectuos interpretarea dispozițiilor articolului 140 alineatul (2) din Constituție prin raportare la prevederile articolului 136 alineatul (3) din Legea Supremă astfel încât să se elucideze următorul aspect: în sensul art.140 alin.(2) din Constituție, caracterul definitiv și nesusceptibil nici unei căi de atac al hotărârilor Curții Constituționale este incident doar asupra hotărârilor emise de către instanța de contencios constituțional în exercitarea atribuțiilor sale jurisdicționale sau acestuia i se circumscriu și hotărârile emise în exercitarea altor atribuții prescrise expres în textul Constituției, cum ar fi aceea de alegere și/sau destituire a Președintelui Curții Constituționale – articolul 136 alineatul (3) din Constituție?

Având în vedere necesitatea clarificării cu maximă celeritate a sensului prevederilor care formează obiectul prezentei sesizări întru neadmiterea adoptării de acte contrare literei și spiritului Legii Supreme, rog Înalta Curte să examineze prezenta sesizare în regim de urgență.

Litvinenco Sergiu

deputat în Parlamentul Republicii Moldova

² <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-19#Text>